

România: 2016 Consultare pe marginea Articolului IV - Declarația finală la încheierea misiunii FMI

14 martie 2016

O declarație finală descrie constatările preliminare ale echipei FMI la finele unei vizite oficiale (sau „misiune”), efectuată, în majoritatea cazurilor, într-o țară membră. Aceste misiuni fac parte din demersul periodic (de obicei anual) de consultare pe marginea prevederilor Articolului IV din Actul Constitutiv al Fondului Monetar Internațional, în contextul unei solicitări de utilizare a resurselor Fondului (împrumut acordat de Fond), ca parte a discuțiilor pe tema programelor monitorizate de către FMI, sau a altor acțiuni de monitorizare a evoluțiilor economice.

Autoritățile și-au dat consimțământul pentru publicarea acestei declarații. Opiniile care se regăsesc exprimate în această declarație sunt cele ale delegației Fondului Monetar Internațional și nu reprezintă neapărat opiniile Consiliului Executiv al FMI. Pe baza constatărilor preliminare ale acestei misiuni, delegația FMI va întocmi un raport care, dacă va fi aprobat de către conducere, va fi prezentat Consiliului Executiv al FMI pentru a fi discutat și pentru a se lua o decizie.

Contextul: câștiguri obținute cu greutate, aflate acum în mare pericol

1. România a făcut progrese importante în rezolvarea dezechilibrelor economice și revenirea pe calea creșterii economice. Deficitele fiscale și de cont curent s-au îmbunătățit în mod remarcabil după criza financiară, venitul pe cap de locuitor a depășit nivelurile înregistrate înainte de criză, iar creșterea economică este preconizată a fi, în perioada următoare, printre cele mai mari din regiune.

2. Cu toate acestea, politicile macroeconomice au slăbit în ultima perioadă iar câștigurile obținute cu greu sunt acum în pericol de a fi răsturnate. Bugetul anului 2016 oferă un stimul inadecvat, în condițiile în care creșterea consumului este deja puternică. Dacă nu se va lua nicio măsură, deficitul fiscal al anului viitor va depăși ținta stabilită de autorități și există riscul, fiind un an electoral, să se adopte și alte măsuri ce conduc la creșterea deficitului, ceea ce ar așeza datoria pe o traiectorie ascendentă. Inițiativele legislative din sectorul financiar, cum ar fi versiunea actuală a legii dării în plată (*datio in solutum*), conțin prevederi ce ar putea constitui o amenințare la adresa drepturilor proprietății private, ar submina încrederea investitorilor și ar limita acordarea de credite pentru populație și companii; există modalități mai bune de a direcționa facilitățile către debitorii aflați în dificultate. Această misiune recomandă eforturi mai mari în direcția menținerii politicilor prudente și a reluării momentumului în materie de reforme structurale pentru a se proteja câștigurile obținute cu atâta greutate.

Prognoză: relansare ciclică

3. Economia se află pe panta ascendentă ciclică, susținută de cererea internă puternică. Consumul privat a crescut ca urmare a majorării salariului minim și a salariilor din sectorul

bugetar, pe fondul dobânzilor care au atins valori minime istorice, al prețurilor scăzute la carburanți și al reducerii TVA la produsele alimentare. Investițiile au dat recent unele semne de revenire, în parte ca urmare a redresării absorbției fondurilor europene. Având în vedere stimularea conjuncturală considerabilă a consumului, misiunea estimează o creștere reală a PIB de 4,2 la sută în anul 2016, ce va decelera apoi la 3,6 la sută în anul 2017. În ciuda acestei performanțe ciclice, majorarea creșterii PIB-ului potențial al României va fi condiționată de progresul puternic al reformelor structurale.

4. Riscurile legate de prognoză se referă mai cu seamă la mediul pre-electoral și incertitudinile externe. Continuarea stimulării fiscale într-un an electoral poate impulsiona consumul pe termen scurt, dar va submina sustenabilitatea finanțelor publice și ar putea afecta încrederea pieței. Măsurile care vizează sectorul financiar și pentru care nu există o consultare și o analiză de impact corespunzătoare ar putea dăuna activității de intermediere a creditării și investițiilor și ar putea submina stabilitatea financiară. Pe partea externă, o deteriorare abruptă a percepției riscului de piață emergentă ar putea declanșa deprecierea valutară și mări raportul datoriei externe.

Politica fiscală: sporirea rezistenței la șocuri

5. Politica fiscală este pro-ciclică și va plasa datoria publică pe o traiectorie gradual ascendentă. Consolidarea fiscală realizată de România după anul 2009 a fost impresionantă - una dintre cele mai mari între țările similare. Cu toate acestea, estimăm că relaxarea fiscală considerabilă aprobată anul trecut va răsturna această tendință și va determina o abatere de la parcursul fiscal anunțat anterior. Deși codul fiscal conține o simplificare binevenită a legilor fiscale, stimulul fiscal este dificil de explicat într-un moment în care creșterea economică este deja puternică. În lumina acestei expansiuni, deficitul fiscal este proiectat să depășească ținta stabilită de autorități cu ½ la sută din PIB în anul 2017, dacă nu vor fi luate și alte măsuri (vezi tabelul). Chiar dacă deficitul va fi menținut la ținta fixată de autorități de 2,8 la sută din PIB (cash, echivalentul a aproximativ 3 la sută în termeni ESA), datoria publică va depăși nivelul de 40 la sută din PIB și va continua să crească treptat. Deși nivelul actual al datoriei ca proporție în PIB nu este mare comparativ cu măsurătorile tradiționale, datoria publică s-a triplat între anii 2008 și 2015, demonstrând vulnerabilitatea la o deteriorare bruscă a finanțelor publice.

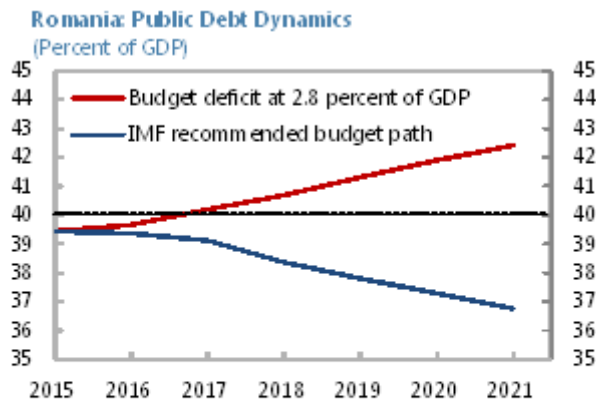
Țintele Soldului Fiscal (Procent din PIB; în bază numerar)

	2016	2017	2018
Deficitul bugetar conform politicilor actuale (estimare FMI)	2,8	3,3	3,3
Ținta bugetară a autorităților	2,8	2,8	2,3
Măsurile necesare (cumulat) ^o	0,0	0,5	1,0
Buget recomandat de FMI	2,5	2,0	1,5
Măsurile suplimentare necesare (cumulat) ^o	0,3	0,8	0,8

^o Rândul „Măsurile necesare (cumulat)” indică măsurile anuale începând cu anul 2016 cumulate, necesare în opinia misiunii Fondului Monetar Internațional, pentru a atinge ținta bugetară a autorităților. Ținta anului 2017 de 2,8 la sută din PIB în termeni cash corespunde unei ținte de aproximativ 3 la sută din PIB în termeni ESA. Ultimul rând „Măsurile suplimentare necesare (cumulat)” indică în termeni cumulativi măsurile suplimentare necesare pentru a aduce deficitul de la „Ținta bugetară a autorităților” la „Bugetul recomandat de FMI”.

6. Misiunea recomandă ancorarea politicii fiscale pe o traiectorie de reducere a datoriei. Ajustarea fiscală treptată necesară pentru a atinge deficitul de 1,5 la sută din PIB (cash) în

anul 2018 va asigura realizarea acestui obiectiv și va oferi o protecție împotriva riscurilor de sens negativ. Efortul ar trebui să înceapă anul acesta, printr-o disciplină a cheltuielilor și o mai bună administrare fiscală direcționată către identificarea și păstrarea de economii, cu scopul menținerii deficitului la 2,5 la sută din PIB. Pentru anul 2017, misiunea recomandă un deficit de 2 la sută din PIB. Amânarea reducerilor de TVA și accize prevăzute pentru începutul anului viitor ar genera economii de $\frac{3}{4}$ la sută din PIB. Aceste economii ar putea fi folosite pentru a atinge ținta recomandată de deficit, dar și pentru a găsi soluții pentru acoperirea altor nevoi, de exemplu în sectorul de sănătate publică sau cel al educației, sau pentru implementarea treptată a legii salarizării unitare.

Sources: National Authorities, IMF staff calculations.

Note: The line "Budget deficit at 2.8 percent of GDP" is based on a deficit of 2.8 percent of GDP in cash terms (equivalent to 3 percent in ESA terms) from 2016 onwards.

7. În sens mai larg, ar trebui ca autoritățile să consolideze credibilitatea instituțiilor fiscale. Bugetul actual a derogat de la prevederile Legii Responsabilității Fiscale și de la regula fiscală inclusă în legislația națională. Este important ca activitatea desfășurată de Consiliul Fiscal să fie mai bine integrată în procesul decizional al Parlamentului, fapt ce va spori credibilitatea procesului bugetar.

8. Eforturile de consolidare a eficacității, eficienței și transparenței în administrația publică sunt de o importanță crucială. Agenția de administrare fiscală ar trebui să devină mai accesibilă contribuabililor, să se concentreze mai mult pe contribuabilii cu un potențial mai mare de venituri, prin întărirea sistemului de inspecție fiscală pe bază de analiză de risc, și să își sporească eforturile de a reduce evaziunea fiscală și optimizarea fiscală. Progresele făcute pe calea prioritizării proiectelor mari de investiții publice sunt binevenite. Misiunea recomandă extinderea acestui demers și la alte proiecte și o mai bună exploatare a proiectelor finanțate din fondurile Uniunii Europene. Misiunea salută intenția de a realiza o analiză a cheltuielilor. Acest demers ar trebui să înceapă cu câteva sectoare pilot pentru a identifica spațiul care există pentru câștigurile de eficiență. Ar trebui întărită țintirea schemelor de protecție socială. Ar trebui aprobată noua legislație privind impozitarea în domeniul resurselor naturale pentru a oferi certitudine cadrului fiscal. Legea achizițiilor publice ar trebui aprobată pentru a continua progresele realizate în ceea ce privește centralizarea achizițiilor și generarea de economii. Eforturile recente de sporire a transparenței cheltuielilor companiilor publice sunt binevenite și ar trebui să contribuie la îmbunătățirea responsabilizării și la eficientizarea cheltuielilor publice. Misiunea salută de asemenea eforturile actuale de reformă a administrației publice.

Politica monetară: schimbarea vitezelor

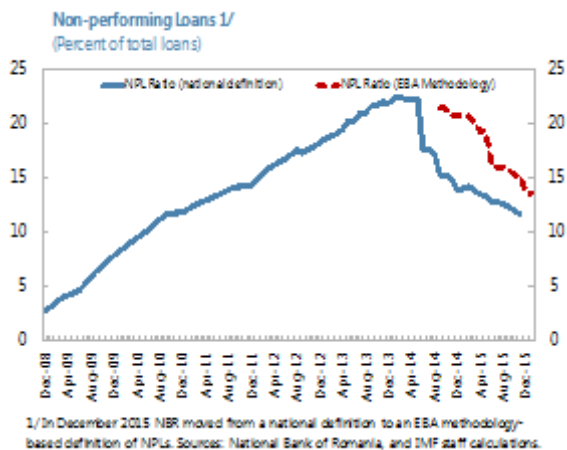
9. Pe fondul scăderii inflației, reducerea ratei de politică monetară a generat un stimul fără precedent, dar adecvat, în ultimii ani. Printr-un demers apreciat, Banca Națională a României (BNR) a restrâns coridorul ratei dobânzii și a redus și mai mult nivelul rezervelor minime obligatorii, atât la pasivele în lei cât și la cele în valută. Cu toate acestea, a existat un decalaj persistent între rata de piață interbancară și rata de politică monetară. Cursul de schimb este în general aliniat la elementele fundamentale pe termen mediu iar acoperirea prin rezerve este adecvată.

10. În timp ce inflația principală este actualmente negativă, inflația de bază a crescut, reflectând ajustarea la recente modificări de natură fiscală. Pe fondul cererii interne puternice, al închiderii decalajului dintre PIB-ul potențial și cel efectiv, al impulsului fiscal considerabil și al creșterii semnificative a salariilor, se preconizează o creștere a inflației principale, până la aproape 3½ la sută - marginea superioară a intervalului țintit de BNR - până la finele anului 2017.

11. Recomandarea misiunii este de a menține neschimbată rata de politică monetară, dar de a începe reducerea decalajului dintre aceasta și ratele de piață interbancară. Dacă fiind inflația principală negativă din momentul de față, perspectiva inflației importate reduse și incertitudinea din jurul anticipațiilor inflaționiste, rata de politică poate fi menținută neschimbată până când inflația prognozată se va ridica mai mult peste țintă. Cu toate acestea, ar trebui ca BNR să aibă în vedere posibilitatea de a da semnale cu privire la tendința de contracție și să înceapă să reducă decalajul dintre rata de piață și cea de politică monetară prin absorbția lichidității din piață și îngustarea coridorului de rată a dobânzii. Dacă fiind impulsul fiscal mare de natură pro-ciclică, politica monetară ar trebui poate să suporte o parte din povară pentru a gestiona cererea internă.

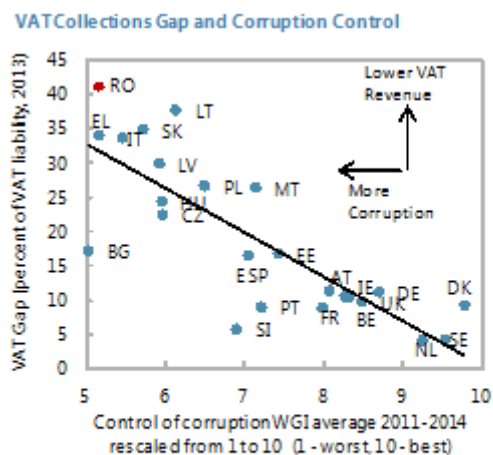
Sectorul bancar: păstrarea realizărilor obținute cu greu

12. Recenta reducere a creditelor neperformante este una din realizările obținute cu greu și ar trebui evitate inițiativele legislative care ar putea submina stabilitatea financiară. Acest lucru se referă, mai cu seamă, la versiunea actuală a legii dării în plată, care presupune aplicarea retroactivă și care ar putea afecta garanțiile guvernamentale acordate prin Programul Prima Casă. Misiunea este de asemenea preocupată de conversia obligatorie a creditelor în valută avută în vedere de parlament, lucru care ar presupune și ea o modificare retroactivă a contractelor. Misiunea încurajează autoritățile să revadă anumite elemente din legislația existentă care privesc clauzele abuzive, pentru a risipi o altă sursă importantă de incertitudine, asigurând în același timp echitatea pentru toate părțile implicate în acest proces. În fine, misiunea recomandă introducerea pre-condițiilor pentru implementarea recent adoptatei legi a falimentului personal.

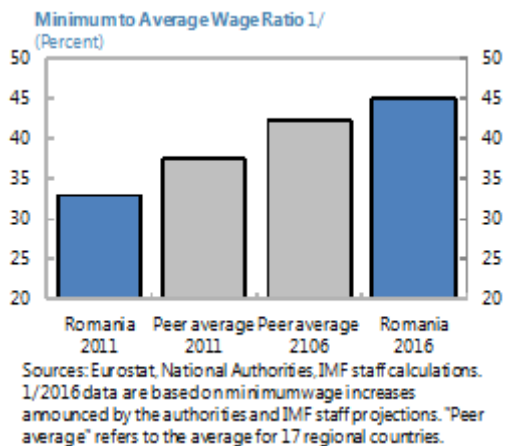
Reforme structurale: realizarea potențialului de creștere neatins

13. **Misiunea apreciază progresele realizate în lupta împotriva corupției și încurajează întărirea eforturilor pentru a face față provocărilor rămase.** Îmbunătățirea guvernancei și a luptei împotriva corupției nu reprezintă doar o chestiune economico-socială esențială, ci și un aspect de o importanță esențială din perspectivă macro-economică. Reducerea corupției va contribui la reducerea evaziunii fiscale (grafic) și va diminua risipa în procesul de cheltuire a banilor contribuabililor. De asemenea, va promova un mediu de afaceri mai bun și va atrage investiții străine.

14. **O mai bună guvernare a întreprinderilor de stat (ÎS) din sectorul energie și transporturi, precum și o mai amplă implicare a capitalului privat în aceste sectoare rămân priorități de reformă.** Misiunea recomandă adoptarea și implementarea cu fermitate a proiectelor de acte normative referitoare la îmbunătățirea guvernancei ÎS. Recomandarea misiunii este totodată, de a restructura în mod agresiv ÎS care se află în situație financiară dificilă și de a adopta o listă concentrată a potențialelor privatizări și oferte publice inițiale (IPO). Aceste reforme vor contribui la creșterea nivelului de profesionalism al conducerii ÎS și la mai buna alocare a resurselor, contribuind la creșterea profitabilității, la reducerea transferurilor guvernamentale și la limitarea sferei obligațiilor contingente ale statului.

15. **Ar trebui evitate majorările excesive ale salariului minim pe economie.** Politica salariului minim poate asigura protecție pentru persoanele cu venituri mici. Cu toate acestea, cu creșterea abruptă planificată pentru acest an, raportul dintre salariul minim și cel mediu în România va depăși media regională (vezi grafic). Acest lucru poate submina competitivitatea externă și poate constitui o piedică în calea creării de locuri de muncă, cu precădere în cazul muncii slab calificate și al sectoarelor ce necesită forță de muncă intensivă. Ritmul de creștere a salariului minim în perioada următoare ar trebui să fie moderat și să asigure un echilibru între considerațiile de ordin social și cele legate de competitivitate, creșterea productivității și perspectivele de ocupare a forței de muncă.

Misiunea exprimă recunoștința față de autorități și de alți interlocutori pentru ospitalitatea cordială și excelenta cooperare.

FMI, DEPARTAMENTUL DE COMUNICARE

Afaceri Publice

E-mail: publicaffairs@imf.org

Fax: 202-623-6220

Relații Media

E-mail: media@imf.org

Telefon: 202-623-7100